

Književna poročila.

Dr. Adolf Stöhr: Psychologie der Aussage. Berlin 1911. Verlag Puttkammer und Mühlbrecht; str. 189, cena 4 K. Psihologija izpovedbe zanima praktične juriste, ki naj že po po licu izpovedujočega spoznajo, ali govori resnico ali ne, ali se moti ali laže, zanima pa pač tudi vsakega naobraženca sploh, ki se hoče v fluktujoči človeški družbi vsakogar, s kojim ima posla, ogledati, da ve, koliko naj mu da vere. Umljivo je torej, zakaj je v Berlinu izhajajoča zbirka „Das Recht“, ki prinaša pravne razprave za juriste in lajike, že prav kmalu po svojem postanku posegla po temi „Psychologie der Aussage“.

Navedeno knjigo je spisal dunajski vseučiliški profesor filozofije Stöhr; njegovo ime smo že večkrat srečali v enketah, ki so se tikale kakega juristično-psihološkega problema. Imel je tu prav srečno roko. V poljudnem, a stvarnem tonu je zbral v eno celoto vso obširno snov, ki jo dobavlja psihologična disciplina na polju ocene proste izpovedbe sploh in pa eksperimentalno pridobljene izpovedbe posebej. Vso snov je spravil v sistem, ki mu glede določitve mej teme in logične zgradbe ni ničesar očitati.

V tej knjigi najprvo obrazloži predpogoje izpovedbe in sugestije: zapamtenje, spomin, izraz besed, sugeriranje; potem obdela izpovedbo: resnično, nalašč neresnično, zamolčanje, slepo in nezavedno izpovedbo. Vse to najprej s stališča splošne psihologije. Nadalje razmotruje z diferencialno psihološkega stališča vpliv spola, zdravja, starosti, duševnih hib na izpovedbo ter končno razlaga načela dobesednega tolmačenja izpovedbe, psihologije zaslišujočega in „umetnosti“ (spretnosti?), kako se spravi zavedno izpovedbo v gotovo smer. Vrlo dobro piše v zadnjem poglavju o psihologični diagnostiki dejanskega stanu ali o „umetnosti“ (?), kako pripraviti izpovedujočega do nezavedno-resnične izpovedbe. Glede forenzične uporabnosti novih metod, ki se propagirajo za preiskuševanje izpovedb z ozirom na stvarno resničnost, je Stöhr — v nasprotju z nekaterimi zastopniki mlade discipline — zelo oprezen. Za sedaj odklanja uporabnost osobito asocijacijske metode, ki hoče priti na ta način do uspeha, da sklepa iz poljubno danih odgovorov izpovedujočega na določene, pa kar tje vržene dražilne besede (Reizworte) na neko notranjo zvezo predmeta izpraševanja z vednostjo izpraševanca o tem predmetu. Pač pa pričakuje lepih uspehov od tolmačenja nezavedne izpovedbe, ki ne pozna nikakih eksperimentov, pa pač zahteva tem bolj potrpežljivega in vestnega opazovanja znakov sami sebi prepuščene — zavesti opazovanca, ki niti ne sluti, da je opazovan. Tu govori o velezanimivi moralni in pragmatični mimikriji, o utiskih, spominih in fantazmih, ki so v oblasti prvotnih nagonov, n. pr. egoizma, seksualizma, in še drugih duševnih pojavih, ki se na kratko niti ne dajo navesti. Vse to so stvari, s katerimi se mora do dobra seznaniti vsak moderni sodnik, ki ima posla z živim materialom prič in strank in ki naj odločuje in razsoja po svojem prostem predvaru. Npreobsežna, prijetno pisana, tudi ne predraga Stöhr ova knjiga utegne prav dobro služiti za informačno sredstvo in za uvod v teorijo ocene izpovedbe. Teoretično podkovanemu izpraševalcu ne bo težko, da na podlagi lastnih izkušenj preizkusi praktično uporabnost najmlajše, še nikjer tradirane discipline ter jo tudi morda tuintam še izpopolni.

Dr. M. D.